

comparatione membrorum corporis humani, quorum varia ac distinctæ sunt functiones, quæ ad servandam totius corporis harmoniam suo quæque modo conspirant: atqui in Ecclesiasticis ministeriis præcipuum locum tenet Sacramentorum administratio; ergo non omnibus promiscuè convenit, sed iis tantum qui sunt in Ecclesia ritè Ordinati.

Prob. 2°. Ratione. In qualibet Republica & Societate benè instituta, ii soli officiorum quæ maximi sunt momenti gerendorum potestatem habent, qui eam à Principe, vel Legislatore per specialem delectum acceperunt: atqui Respublica Christiana, procul dubio benè est instituta, cum in Christo Domino Principem & Legislatorem sapientissimum habeat; Sacramentorum autem administratio gravissimi est momenti; ergo ipsius exercendæ potestas non omnibus competit, sed iis solis quibus à Christo per specialem consecrationem data est; excepto tamen Baptismate, quod Deus voluit à quolibet homine, cum adest necessitas, administrari.

Probandæ huic veritati non immoramur diutius, quia suum posse à singulis Sacramentis Ministrum assignabimus. Hoc unum adjiciemus, nempe Concilium Tridentinum ita pronuntiare: *Si quis dixerit Christianos omnes... in omnibus Sacramentis habere potestatem, anathema sit.* (Sess. 7. de Sacram. in gen. Can. 10.)

Dices: Omnes sine ullo discrimine fideles à S. Petro vocantur, *genus electum, regale Sacerdotium.* (1. Petr. 2. 9.) *Fecisti nos, Deo nostro Regnum & Sacerdotes.* (Apoc. 5. 10.) Unde sic argumentatur Lutherus; Quilibet Sacerdos veram habet Sacramenta administrandi potentiam: atqui fideles omnes, ex Scriptura, sunt Sacerdotes; ergo, &c.

Resp. Dist. maj. Quilibet verus & propriè dictus Sacerdos, &c. conc. maj. impropriè & metaphoricè dictus, neg. maj.

Porro S. Petrus verum proprièque dictum Sacerdotium singulis fidelibus non attribuit; sed eos metaphoricè tantum, & sensu quodam mystico *Sacerdotes* appellat; quia scilicet Christiani cujuslibet corpus & anima, quoddam veluti Numinis sacrarium esse debent, in quo spirituales hostias, nempe bona opera, laudes, precesque Deo offerant. Non aliam esse sibi mentem significat S. Petrus, dum ibidem fideles sic alloquitur: *Ipsi tanquam lapides vivi superædificamini, domus spiritualis, Sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias, acceptabiles Deo per Jesum Christum.* (1. Petr. 2. 5.)

Et vero Christiani eo ipso modo *Sacerdotes* vocantur, quo & *Reges* dicuntur: atqui *Reges* propriè non appellantur, sed per metaphoram tantum; eo nimirum sensu, quod ad Regni cœlestis hereditatem vocati sint; & debeant pravis cupiditatibus dominari; ergo pariter metaphoricè tantum *Sacerdotes* dicuntur.

C A P U T I I.

De conditionibus in Ministro requisitis, ut Sacramenta validè perficiat.

ALIUD est quærere quid Ministro opus sit, ut Sacramenta licitè perficiat, & aliud quærere quid in eo sit necessarium, ut ea validè celebret: fieri enim potest ut aliquis validè, & tamen illicitè, nec citra grande scelus Sacramentum perficiat.

Hic tria potissimum in controversiam adducuntur. Primum, quamnam esse debeat Ministri intentio, ut Sacramentum validè celebret. Secundum, an requiratur sanctitas, ita ut nullum sit Sacra-

mentum, si à malo Ministro conferatur. Tertium, utrum ipsi necessaria sit fides, ita ut irritum sit Sacramentum à Ministro Hæretico celebratum. Quæ tria totidem in articulis expendenda suscipimus.

ARTICULUS PRIMUS.

De intentione Ministro necessaria, ut Sacramentum validè perficiat.

Quæres 1°. quid & quotuplex sit intentio.

Resp. Intentionis nomine hic intelligitur Sacramenti conficiendi voluntas, eaque triplex distinguitur, *actualis* nimirum, *virtualis* & *habitualis*. *Actualis* est præsens voluntatis propositum, conjunctam habens animi attentionem ad opus quod agitur, ad Baptismum, v. g. qui confertur. *Virtualis* dicitur, cum aliquis agit ex impressione intentionis *actualis* quæ præcessit, & moraliter in Ministro perseverare censetur, quando nec per contrariam voluntatem revocata, nec per longiores temporis moras interrupta fuit. Exemp. grat. si Minister cum præsentis Baptismatis conferendi proposito templum adeat, dum autem ritum sacrum peragit, alio distractus de Baptismate *actu* non cogitet, neque animum ad illud quod agit advertat, dicitur habere intentionem *virtualem*, quia operatur ex virtute prioris intentionis, quam contrariâ voluntate non retractavit.

Intentio *habitualis* à nonnullis ea dicitur quæ, licet contrariâ voluntate revocata non fuerit, per tempus tamen adeo longum interrupta fuit, ut nullo modo perseverare censetur, nec proinde in actum influere; juxta alios autem est voluntatis ad aliquid operandum facilitas & propensio per actus repetitos acquisita, ad similesque actus impellens, sine ullâ prorsus deliberatione. Sic amentes, dormientes, ea interdum, ne cogitantes quidem,

& more belluarum peragunt, quæ longo usu facere consueverunt.

Quæres 2°. quotuplex esse possit Ministri intentio ratione objecti ad quod fertur.

Resp. Triplex esse potest. 1°. Enim potest Minister velle Sacramentum perficere, quatenus est ritus facer, etiam si credat nullum ex eo effectum consecuturum; Calvinianus minister, v. g. vult quidem Baptismum conferre, ut Sacramentum à Christo solemniter imperatum, gratiæ vero sanctificantis infusionem & characteris impressionem non intendit, quia nec internam justitiam, nec characterem admittit. 2°. Potest Minister velle ritum exteriorem perficere & prout est Sacramentum, & prout effectum habet ex divino instituto sibi adjunctum. 3°. Denique potest velle opus externum peragere quod in Ecclesia sacrum & religiosum habetur, quamvis tamen Sacramentum celebrare non intendat.

Quæres 3°. quinam fuerit Lutheri circa Ministri intentionem error.

Resp. Lutherus eo protervitiæ devenit, ut contenderet Sacramentum validè administrari, etiam si Minister nihil cogitet, nihil animo intendat, imo quamvis divina Mysteria palam & apertè derideat. Nam Leo X Pontifex maximus, in Bulla contra Lutherum edita, præter ceteros articulos, damnavit istum duodecimum: *Si... Sacerdos non serio, sed joco absolvet, si tamen credat (Pœnitens) se esse absolutum, verissimè est absolutus.* (Concil. Labb. tom. 14. pag. 392.)

Quæres 4°. quale esse debeat in Ministro intentionis objectum.

Resp. Non levis est eâ de re inter Theologos controversia. Contendunt alii ad Sacramentum validè celebrandum sufficere, ut Minister velit

ritum exteriorem perficere, quem Ecclesia frequentare solet, quæcumque prava lateat in ejus animo voluntas, etiam si ritum illum interius irideat, nolique sacrum esse quod facit. Quæ ita sentiunt, dicuntur stare *pro intentione externâ*, non quidem ratione sui: nam intentio quælibet interior est voluntatis motus; sed ratione objecti quod hic nihil aliud est quam ritus exterior.

Alii vero putant irritum esse Sacramentum si, dum Minister sciens & volens ritum exteriorem peragit, qualem observare Ecclesia consuevit, internum non habeat propositum hunc ritum, tanquam sacrum efficiendi, imo contrariam gerat voluntatem, & apud se ita decernat *nolo facere Sacramentum*: qui ita sentiunt, dicuntur *pro-interna intentione* pugnare.

PROPOSITIO I.

In Sacramentorum Ministro necessaria est intentio faciendi quod facit Ecclesia.

Probatur 1°. Quia Synodus Tridentina adversus Lutherum sic pronuntiat: *Si quis dixerit in Ministris, dum Sacramenta conficiunt & conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi quod facit Ecclesia, anathema sit.* (Sess. 7. de Sacram. in gen. Can. 11.) Tridentinis Patribus præverat Martinus V, qui Constitutione anni 1418, quæ reperitur ad calcem Concilii Constantiensis, ab iis qui in hæresis susceptionem venerint quæri jubet, *an credant quod malus Sacerdos cum debita materia & forma & cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, vere conficiat, vere absolvat, vere baptizet, & vere conferat alia Sacramenta.* (Tom. 12. Concil. pag. 269.)

2°. Quia, ut Sacramentum valide conferatur, debet Sacerdos sese gerere tanquam Minister Christi & Ecclesiæ; siquidem in Christi nomine, & Ecclesiæ autoritate agit: atqui non potest sese

gerere tanquam Ecclesiæ & Christi Minister, nisi intentionem habeat faciendi quod facit Ecclesia: ille enim se gerit tanquam Minister Christi & Ecclesiæ, qui legibus à Christo & Ecclesiâ præscriptis obtemperat; ergo, &c.

Animadvertendum tamen est ad Sacramentum valide celebrandum, non requiri ut Minister distinctam habeat intentionem id faciendi quod Romana & Catholica Ecclesia facit. Sufficit enim generale propositum id peragendi, quod vera facit Ecclesia, ubicumque sit, aut esse falso judicio credatur; alioqui non valeret Baptismus ab Hæreticis, à Calviniano, v. g. administratus, qui Ecclesiam Genevensis veram esse ratus, id inter baptizandum facere voluit, quod facit Ecclesia Genevensis: atqui tamen valet Baptismus ab Hæreticis celebratus, ut patet ex consuetudine Ecclesiæ, quæ Baptismus ab Hæreticis & Schismaticis ritu Evangelico datum nunquam iterat.

Solvuntur objecta.

Objicies 1°. Athanasius adhuc puer cum sociis in littore maris ludens, ipsis Baptismus contulit quem approbavit Alexander Episcopus Alexandrinus. Factum referunt Rufinus, (Lib. 1. hist. cap. 14.) Socrates, (Lib. 2. cap. 15.) Sozomenus. (Lib. 2. cap. 17.) Ergo ut validum sit Sacramentum, minimè necessaria est in Ministro intentio faciendi quod facit Ecclesia, quam sanè non habuit puer Athanasius.

Resp. Historiam hanc maximà falsi susceptione apud eruditos laborare, quia cum temporis circumstantiis malè cohæret. Alexander enim, quo Pontifice ludum hunc peractum esse narratur, Ecclesiæ Alexandrinæ factus est Episcopus anno 312, vel etiam 321, juxta S. Hieronymi Chronicum, eique statim post Nicanam Synodum anno 325 celebratam, successit Athanasius, id est, ad annum

326: ut autem Alexandro succederet, debuit annum suæ ætatis trigessimum attigisse: non ferebant enim illius temporis mores, aliquem ad Sacerdotium, & multo minus ad Episcopatum promoveri ante trigessimum ætatis annum; non potuit igitur Athanasius sub Alexandro Pontifice tantulus esse puer, ut in littore maris ludens, puerulos baptizare se fingeret. (Vide Tillemont, tom. 8. pag. 651.)

Verum si historiæ fidem negare tibi sit religio, non multum repugnabimus, cum illa nihil nobis noceat. Quid enim vetat Athanasium pueros secum ludentes eo ritu baptizantem, quem ab Alexandro Episcopo viderat observatum, voluntatem habuisse faciendi quod facit Ecclesia? Illud autem colligitur, partim ex eo quod non omnes promiscue socios, at solos Catechumenos baptizaverit; partim ex Alexandri iudicio qui, ut scribit Sozomenus, Baptismum non prius ratum habuit, quam *cognovisset omnia juxta ordinem Ecclesiasticum servata esse.*

Obj. 2º. Valuit Baptismus Genesio mimo, ab uno è suis sociis in theatro datus: siquidem ita derepente mutatus est, ut mortem pro Christo subire non dubitaverit: atqui Baptismus ille celebratus fuit sine ulla intentione faciendi quod facit Ecclesia; nihil enim joculari magis fingi potest; ergo, &c.

Resp. Historiam hanc ita fabulam redolere, ut nullum ex ea deduci possit argumentum. Si enim, ut narrat Martyrologium ab Adone Viennensi Episcopo adornatum, Genesius, cum Religionis Christianæ mysteria ludebat, in theatro baptizatus fuit, qui fieri potest ut factum illud Veteres omnes siluerint? Atqui tamen ab anno Christi 285, quo Martyr occubuit Genesius juxta doctissimum Tillemont, ad nonum usque sæculum quo scripsit Ado, nullum reperias autorem qui scenici illius Baptismatis meminerit, ut norunt eruditi. Præterea tanta est Scriptorum in referendo facto discrepantia, ut fola falsitatem satis arguat. Ado narrat Genesium à Christiano Sacerdote baptizatum, quem morbo

simulato in theatrum vocaverat, ut jocularius fieret spectaculum. Nonnulli volunt Genesium ab alio mimo baptizatum, quem tamen monuit Angelus, ut rem sacram serio pièque conficeret; alii tandem ab ipso Angelo qui eo ipso tempore in theatrum delapsus est, quo Christianam Religionem actores sacrilegi ludebant. Pudeat adversarios ex eo facto argumentum petere, in quo undique sese prodit falsi suscipio.

Obj. 3º. Judice Augustino, valet Baptismus ab ebrioso datus. *Non timeo. . . ebriosum*, inquit, *quia. . . Christus est qui baptizat.* (Tract. 5. in Joan. num. 18.) Atqui in ebrioso nulla esse potest intentio faciendi quod facit Ecclesia, cum nequidem liberè agat; ergo, &c.

Resp. Neg. min. Ebrium enim inter & ebriosum plurimum est discriminis; ebrium dicimus eum cujus ratio vino est obruta, in quo proinde, dum agit, nec intentio est, nec vera libertas; *ebriosus* autem appellatur, qui pravam habet vino sese ingurgitandi consuetudinem, & talis esse potest, etiam cum nihil vini gustaverit; in eo proinde intentio veraque libertas reperitur: *Quamvis actu ebrius*, inquit S. Thomas, *intentionem habere non possit, tamen ebriosus potest esse non actu ebrius, & intentionem baptizandi habens, baptizare.* (In 4. distinct. 6. q. 1. quæstion. 1. ad 3.) Atqui de ebrioso hic loquitur Augustinus, ut ex ipso loco patet.

PROPOSITIO II.

Intentio habitualis non sufficit; actualis optanda quidem, sed non omnino necessaria; satis est virtualis.

Prob. prima pars. Intentio quæ non sufficit ut actus humano modo fiat, non satis est in Sacramentis perficiendis; voluit enim procul dubio Christus Sacramentorum Ministros, utpotè myste-

riorum Dei dispensatores, humano saltem modo agere: atqui intentio *habitualis* non sufficit ut actus humano modo fiat, id est, deliberatè & cum rationis iudicio, cum in ipsis etiam dormientibus & ebriis locum habeat, qui sanè humano modo, & cum rationis deliberatione, iudicio & libertate non operantur; ergo intentio *habitualis* Sacramentorum Ministro non sufficit. Nec te moveat, quod ex veteribus Theologis aliqui, & inter alios S. Thomas, intentionem *habitualement* satis esse definiant. Illi enim duplex tantum intentionis genus novère, *actualement* nimirum & *habitualement*; nec aliud *habitualis* nomine intellexerunt, quam quod *virtualis* vocabulo significamus.

Prob. secunda pars. Illud in Sacramentis celebrandis immerito exigeretur, quod in nostra potestate non positum est; atqui intentio *actualis* quâ præfens animus hic & nunc ad illud advertit quod agitur, nostræ potestati non subjacet; tanta quippè est animi nostri mobilitas, inconstantia, volubilitas, ut nobis etiam nolentibus quasi elaboratur, & quando unam eandemque rem diu cogitare nobis proponimus, ad alias omnino dissimiles divertat. Quamvis igitur *actualis* intentio plurimum operanda sit, & propter debitam Sacramentis reverentiam consulatur omnibus, non tamen exigitur velut necessaria.

Prob. tertia pars. Ad Sacramenta validè perficienda requiritur aliqua intentio: atqui nec exigitur *actualis*, nec satis est *habitualis*; superest igitur ut necessaria sit *virtualis* & sufficiat. Præterea illa intentio satis est ad celebranda Sacramenta, per quam actiones nostræ sunt humano modo: atqui per intentionem *virtualement* actiones nostræ, &c. Tunc quippè intentio *virtualis* dicitur, cum opus sit ex prævio & deliberato voluntatis imperio, quod nec per longiores temporis moras interruptum, nec per contrariam voluntatem revocatum fuit: atqui opus hujusmodi in societate

civili verè humanum censeret & deliberatum, licet qui agit ad suam actionem animum advertat; ergo *virtualis* intentio nostras actiones efficit verè humanas, & proinde sufficit ad Sacramenta validè perficienda.

PROPOSITIO III.

Ad veritatem Sacramenti minimè necesse est, ut Ministri intentio ad ipsum Sacramenti effectum referatur.

Prob. 1°. ex universalis Ecclesiæ consuetudine. Baptismum enim à Calvinistis, Lutheranis, Socinianis, aliisque recentioribus hæreticis celebratum, approbat & ratum habet Ecclesia, nec eum iterari permittit, cum ex factis illis nonnulli ad ipsam redeunt: atqui tamen non ignorat hæreticos illos Baptismi effectum non intendere, cum justitiam internam & characterem, quæ totidem sunt Baptismatis effectus, ab iis negari probè noverit; ergo, &c.

Prob. 2°. ex Augustino qui Bonifacium sic alloquitur: *Nec illud te moveat, quod quidam non eâ fide ad Baptismum percipiendum parvulos ferant, ut gratiâ spirituali ad vitam regenerentur æternam, sed quod eas putant hoc remedio temporalem retinere, vel recipere sanitatem: non enim propterea illi non regenerantur, quia non ab istis hac intentione offeruntur. Celebrantur enim per eos necessaria ministeria & verba Sacramentorum sine quibus consecrari parvulus non potest.* (Ep. 98. n. 5. tom. 2. p. 265.) Ibi non de parentibus duntaxat, sed etiam de Ministris agitur, per quos scilicet necessaria ministeria & Sacramentorum verba celebrantur: atqui, ex S. Doctore, licet Ministri illi effectum Baptismatis, sive regenerationem spiritualement, non sibi proponant, validè tamen baptizant, & per eos parvuli regenerantur; ergo, juxta S. Augustinum,

ad Sacramenti veritatem minimè necesse est, ut Minister intentionem habeat sacramentalem effectum producendi.

Cujus rei rationem affert exemploque illustrat S. Thomas: *Perversa intentio pervertit opus intendenti, non autem opus alterius; & ideo ex perversa intentione Ministeri pervertitur id quod agit in Sacramentis, in quantum est opus ejus, non in quantum est opus Christi cuius est Minister: & est simile, si minister alicujus hominis pravâ intentione deserret pauperibus eleemosynam, quam dominus rectâ intentione mandaret.* (3. part. q. 64. art. 10. ad 3.)

PROPOSITIO IV.

Ad Sacramentum satis est ut Minister liberè & serio exteriorem illius ritum adhibeat, quæcumque prava lateat in ejus animo voluntas, quamvis Sacramentum facere nolit, ipsumque interius irrideat & detestetur.

Prob. 1°. ex perpetua Ecclesiæ consuetudine. Semper enim Ecclesia Baptismum, à Judæis & Paganis cum materia formaque legitima administratum, ita ratum & validum habuit, ut illuminari nunquam permiserit: atqui optimè novit Ecclesia Judæos & Paganos, cum Baptismum conferunt, nedum rem sacram facere velint, eum contra quasi profanam ceremoniam contemnere & detestari; præterea ab iis qui, accepto apud Hæreticos Baptismate, ad Ecclesiam revertebantur, nihil aliud querendum statuunt Canones, quàm utrum adhibita fuerit materia & forma à Christo præscripta; nec unquam conquestum legimus, an Minister qui serio ritum exteriorem observaverat, internum faciendi ritus sacri propositum habuisset: atqui hæc agendi ratio satis probat, Ecclesiæ semper fuisse persuasum, eo ipso vali-

dum esse Sacramentum, quod Minister serio ritum exteriorem usurpet, quem Christus instituit, & Ecclesia frequentare consuevit.

Prob. 2°. ex celeberrima S. Augustini contra Donatistas disputatione. Contendebant illi talia esse Sacramenta, quales sunt ii à quibus ministrantur; undè colligebant hæresi, schismate & impietate qualibet ministrantium, Sacramenta fieri irrita; contra vero S. Doctor, tanquam principium certum, statuit eo non posse cujuslibet sceleribus & perversitate violari, ad illorumque integritatem nihil interesse, quæ sit Ministrorum probitas vel pravitas, modo ritum à Christo præscriptum adhibeant, quia *Christus est qui baptizat.* Hæc effata in Augustini contra Donatistas scriptis passim occurrunt: *Dicimus Baptismum Christi,* inquit, *id est, verbis Evangelicis consecratum, ubique eundem esse, nec hominum quorumlibet, & qualibet perversitate violari.* (Lib. 6. de Baptismo, cap. 25. n. 47.) Atqui id profecto dicere non potuisset, si eorum Ministrorum pravitate everti Sacramentum existimasset, qui dum exterius ritum omnem serio observant, eum interius irrident & detestantur; ergo S. Doctor ab ea opinione profus fuit alienus.

Prob. 3°. ex S. Thoma quem conantur adversarii per fas & nefas in partes suas trahere. Post confirmatam intentionis necessitatem, sibi objicit incertos igitur esse omnes, an Sacramenta verè susceperint, quia ipsis constare non potest Ministri intentio. Hanc autem difficultatem ita solvit: *Minister Sacramenti agit in persona totius Ecclesiæ cuius est Minister; in verbis autem quæ profert exprimitur intentio Ecclesiæ, quæ sufficit ad perfectionem Sacramenti, nisi exterius contrarium exprimitur ex parte Ministri.* (3. part. q. 64. art. 8. ad 1.) *Non requiritur mentalis intentio, sed sufficit expressio intentionis per verba ab Ecclesia instituta; & ideo si forma servatur, nec aliquid exterius dicitur,*

quod intentionem contrariam exprimat, *Catechumenus baptizatus est.* (4. dist. 6. q. 1. art. 2. *quæstionc. 1. ad 2.*)

Hinc nascitur istud argumentum: qui intentionis *mentalis* necessitatem rejicit; qui docet tunc perfici Sacramentum, quando Minister in verbis quæ profert exterius, exprimit intentionem Ecclesiæ, cujus nomine & autoritate agit, ille profectio non existimat necessarium esse, ut qui serio ritum exteriorem adhibet, rem sacram facere intus velit: atqui S. Thomas, intentionis *mentalis* necessitatem rejicit, & docet tunc perfici Sacramentum, &c. ergo, &c.

Prob. 4°. Ratione Theologicâ. 1°. Christus Ecclesiam suam quæ ex hominibus, non autem Angelis constat, voluit externæ & aspectabilis Republicæ formam habere: atqui in Republica qualibet benè constituta valent acta civilia, cum in iis conficiendis observatum fuit quidquid legibus cautum est, nec de interna Ministrorum intentione curatur; ratum censetur instrumentum, quod Notarius ab iis quorum interest rogatus, sciens ac volens sub idonea forma descripsit; sic firma habetur sententia quam Judex in tribunali sedens, cum suæ dignitatis apparatu, liberè & serio pronuntiavit, nec rimari necesse est quid in Notarii vel Judicis animo latuerit; ergo pariter rata validaque Sacramenta existimari debent in Ecclesia, cum serio & liberè celebrantur, & Minister cum suæ dignitatis insignibus omnem ritum exteriorem à Christo & Ecclesia præscriptum adhibet, quamvis occultæ dissimulationis reus existat, & interius irrideat quod gerit exterius.

2°. Quis in animum sibi inducat, Christum Sacramenta sic instituisse, ut quæ nobis causam salutis esse voluit, amplissima quoque fierent scrupulorum & anxietatum seges? Atqui si necesse est ut Minister internam habeat intentionem, quæ velit hoc esse sacram quod agit, fidelium con-

scientia perpetuis scrupulis & sollicitudinibus non posset non cruciari. Quis merito non dubitaverit an verè baptizatus, verè absolutus, verè Presbyter consecratus fuerit, & verè Christi corpore & sanguine nutritus? Cum enim esse possint in Ecclesia Ministri moribus perditæ, à Fide Christiana alieni, omnisque Religionis expertes, nonne verisimillimum est eos, veluti profanum & superstitionis interius irridere, quod exterius veluti sacrum & religiosum observant? Præterea, licet probabiliter conjiciam Ministrum à quo fui Presbyter Ordinatus, intentione rectâ non caruisse, quis de illius intentione qui Ministrum hunc consecravit testimonium ferat? quâ in re quo remotiora erunt tempora, eo major erit obscuritas & sollicitudo; rejicienda est igitur opinio tot incommodis obnoxia, & à Christi caritate abhorrens. Cur enim noluit Sacramenta à fide vel probitate Ministrorum pendere, nisi ut circa veritatem acceptorum Sacramentorum anxii semper & fluctuantes non essemus? Numquid ergo voluit ut ex altera parte in eandem sollicitudinem relaberemur; Sacramentorum veritatem interiori Ministrorum intentioni illigando, quæ nobis certo comperta esse non potest?

Solvuntur objecta.

Obj. 1°. Ex Concilii Tridentini definitione, requiritur in Ministris *intentiō faciendi quod facit Ecclesia*: atqui Ecclesia facit ritum sacram; ergo necessaria est in Ministris intentio ritum exteriorem ut sacram peragendi.

Resp. Dist. maj. Id est, requiritur intentio faciendi ritum exteriorem quem Ecclesia observat & habet ut sacram, conc. maj. id est, requiritur intentio faciendi ritum externum, quatenus est Sacramentum, neg.

Hoc unum itaque suo decreto statuere voluit

Tridentina Synodus, videlicet necessariam esse, ut Minister velit ritum externum celebrare, quem adhibere solet Ecclesia; nequaquam vero definitum est non valere Sacramentum, nisi Minister internam habuerit intentionem ritum externum perficiendi, ut sacrum. Non ideo enim convenerant Patres, ut Scholarum opiniones à Theologis Catholicis propugnatas excuterent, sed ut gliscentes hoc tempore errores damnarent. Ex Theologis autem Catholicis non pauci sentiebant, minimè necessarium esse ut velit Minister rem sacram facere, at suam constare Sacramentis veritatem, quoties ritus externus serio peragitur, etiamsi Minister nolit Sacramentum conficere. Sic inter alios existimabant Salmero & Catharinus, qui Concilio Tridentino interfuere. Præterea Cardinalis Palavicinus in sua Concilii Tridentini historia, testatur *haud esse expunctam sententiam Catharini, aliorumque Theologorum opinantium Sacramento, quo ratum sit, sufficere in Ministro voluntatem serio agendi; obesse tantummodo jocum, quem Sacramentum suscipiens cognoscere possit.* (Lib. 12. cap. 10. n. 34.) Atqui hanc Catharini sententiam rejecisset Concilium, si prædicto Canone statuisset non valere Sacramentum, nisi Minister internam habuerit voluntatem conficiendæ rei sacræ; ergo non illud fuit Synodi consilium.

Obj. 2°. Idem Concilium definit nullam esse absolutionem à Sacerdote prolatam, cui *animus vere absolvendi & serio agendi desit.* (Sess. 14. de Pœnit. cap. 6.) Atqui verè absolvendi & serio agendi animum non habet, qui non vult ritum exterioriorem facere tanquam sacrum; ut igitur valeat absolutio, ac proindè Sacramentum, necesse est Ministrum velle ritum, tanquam sacrum, perficere.

Resp. Dist. maj. Cui desit animus *verè absolvendi*, id est, externum absolutionis ritum serio adhibendi, conc. maj. cui desit internam absol-

vedi, id est, peccata remittendi propositum, neg. maj.

Porro non sic accipienda sunt Concilii verba, quasi debeat Minister peccatorum remissionem revera sibi interius proponere, ut valeat Sacramentum: indè enim sequeretur necessarium esse ut Minister effectum Sacramenti interius velit: quod tamen ab iis ipsis rejicitur contra quos dimicamus; sed ea fuit Concilii mens, ut admoneret à Ministris serio, non autem jocosè & scurriliter, adhibendam esse externam absolutionis formulam. Id consilii Patres habuisse ex eo liquet, quod eo loci Lutheranam doctrinam damnaverint. Lutherus enim art. 12. inter X quos qui à Leone X proscripti sunt, ait pœnitentem, *etiamsi. . . . Sacerdos non serio, sed joco absolveret, si tamen credat se absolutum, verissimè esse absolutum.* (Tom. 14. Concil. Labb. pag. 392.) Contra vero sic declarat Synodus: *Non debet pœnitens adeo sibi de sua ipsius fide blandiri, ut etiamsi. . . Sacerdoti animus serio agendi, & verè absolvendi desit, putet tamen se propter suam solam fidem, verè & coram Deo esse absolutum.* (Sess. 14. de Pœnit. c. 6.) Quis autem non videat hæc Concilii verba ad Lutheranum errorem spectare? *Censeo*, inquit Palavicinus, *sententiam Tridenti proscriptam, eandem esse quam Leo X per suam Constitutionem in Luthero damnaverat; videlicet, ita fuisse à Christo institutum Sacramentum, ut etiamsi Minister per manifestam irrisionem ac ludibrium illud peragat, effectum consequatur.* (Histor. Concil. Trid. Lib. 9. n. 2. cap. 6.) Ergo per animum verè absolvendi quem exigunt Patres, intelligendus est animus absolutionis ritum, serio, graviter, semotisque joci perficiendi; sicque configitur Lutheri doctrina, qui asserbat ratam fore absolutionem, etiam joculariter & mimicè datam.

Obj. 3°. Rubricas Missalis Romani, quæ sic ferunt: *Si quis habeat coram se undecim hostias,*

& intendat consecrare solum decem, non determinans quas decem intendit, nullas consecrat, quia requiritur intentio. (Cap. 7. de defectu intentionis.) Undè sequitur necessariam esse interiorem consecrandi intentionem.

Resp. Quæcumque Rubricis Missalis Romani debeatur reverentia, eas tamen vim legis non obtinere, ex qua nunquam recedere liceat: in iis enim nonnulla sunt quæ vel incerta, vel etiam falsa à Theologis existimantur. Sic, v. g. statuunt: *Verba consecrationis quæ sunt forma hujus Sacramenti, sunt hæc: hoc est enim corpus meum; hic est enim calix sanguinis mei, novi & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum; si quis autem aliquid diminueret... non conficeret Sacramentum.* (Cap. 5. de defectibus ex parte formæ.) Atqui illud non modo sana Theologia, ait Drouin, sed & ipsa Romana Ecclesia prorsus falsum esse judicat. Approbat enim sacrificium à Græcis oblatum: *Atqui forma consecrationis apud Græcos, inquit Arcudius, sunt hæc certa & determinata, eaque sola verba: hoc est corpus meum; hic est sanguis meus, quæ sunt verba Salvatoris.* (Lib. 3. concord. cap. 26. 247.)

Prætereà si Parochus, die festo Paschæ Missam solemniter celebrans, sub oculis & manibus multas habeat hostias, ex quibus unam, quam tamen non determinat, consecrare non intendit; si, inquam, super omnes accuratè serioque consecrationis verba proferat, quis in animum sibi induerit nullam consecratam esse hostiam, vacuosque & inanes à sacra mensa recessuros qui ad eam accesserant? Quæ enim afferitur ratio, quia requiritur intentio, nihil probat, cum in ea hypothefi non desit. Nam ibi est intentio omnes hostias consecrandi, ubi supra omnes serio, liberè, & in debitis circumstantiis, proferuntur verba consecrationis; non ea est igitur Rubricarum au-

toritas, quæ doctrinam nostram tantis munitam præfidiis evertere debeat.

ARTICULUS II.

De sanctitate vel probitate Ministris.

Hic tria sunt inquirenda; primum, utrum sanctitas in Ministris requiratur ut Sacramenta validè conficiant; secundum, an mortaliter peccet Minister qui gravis peccati sibi conscius, Sacramenta celebrat vel dispensat; tertium, utrum liceat Sacramenta ab improbo Ministro petere vel recipere.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Utrum sanctitas in Ministris requiratur, ut Sacramenta validè conficiant.

Contendebant Donatistæ irrita prorsus esse Sacramenta, non ab hæreticis tantum, sed etiam à peccatoribus celebrata. Id primum de peccatoribus, etiam occultis, & postea de publicis duntaxat asseruere, ut refert Augustinus: (Lib. 2. contra Cresconium, cap. 28 & lib. 2. contra epistolam Parmeniani, cap. 13.) Hæc hæresis non ante sæculum V. extincta est, quo tempore in plurimis Africae Conciliis proscripta, & à gravissimis Scriptoribus, præsertim autem ab Augustino, confutata sensim interiit; extinctam autem suscitârunt XII sæculo Valdenses, Albigenes, & desinente sæculo XIV, Hussitæ & Wiclefitæ, qui conficiendorum Sacramentorum potestatem, non manifestis solum, verum etiam occultis peccatoribus, eripuerunt; in eodem errore nostris temporibus versantur Anabaptistæ. Contra hos omnes sit

PROPOSITIO.

Sanctitas, id est, status gratiæ justificantis, in Ministro non requiritur, ut Sacramenta validè conficiat.

Prob. 1°. ex Scripturis. De Christo dicitur: *Hic est qui baptizat in Spiritu Sancto. (Joan. I. 33.)* Cui simile est illud Pauli: *Ego plantavi, Apollo rigavit; sed Deus incrementum dedit: itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus. (I. Cor. 3. v. 6 & 7.)* In Sacramentis igitur, ut sapius observat Augustinus, Christi solius est habenda ratio, non Ministrorum qui pravis moribus nec Sacramenta polluerent, nec suscipientes ritè comparatos promissâ gratiâ fraudare possunt. *Baptisma, ait Augustinus, tale est, qualis est ille in cujus potestate datur, non est, qualis est ille per cujus ministerium datur. (Tract. 5. in Joan. n. 6.)* Quid tibi facit malus Minister, ubi bonus est Dominus? (*Ibid. n. II.*)

Prob. 2°. ex perpetuo Ecclesiæ usu Hæreticos enim Sacramenta iterantes semper damnavit; ea ab improbis Ministris celebrata nunquam iteravit: atqui non aliam ob causam ita se gessit, nisi quia constanter existimavit Sacramenta, sive à sanctis, sive ab improbis Ministris conficerentur, eandem vim & efficaciam retinere. Et sanè duo præsertim Ecclesia constanter in Sacramentis conficiendis postulavit, scilicèt materiæ & formæ conjunctionem, & utramque consociandi potestatem: atqui malus Minister materiam formamque simul colligare potest, perindè ac sanctus; eadem est in utroque potestas: cum perpetua illa sit, nec scelere aliquo, perditivæ moribus aboleri possit. Denique doctrinam hanc asseruere Concilia generalia, Constantiensis & Tridentinum: prius quidem, cum hanc damnavit Wiclefi propositionem: *Si Episcopus, vel Sacerdos existat in peccato mortali, non*

ordinat, non consecrat, non baptizat; (Tom. 12. Concil. pag. 264.) posterius vero, cum ita definit: *Si quis dixerit Ministrum in peccato mortali existentem, modo omnia essentialia quæ ad Sacramentum conficiendum aut conferendum pertinent, servaverit, non conficere aut conferre Sacramentum, anathema sit. (Sess. 7. de Sacram. in gen. can. 12.)*

Prob. 3°. Multiplici similitudine à Patribus usurpatâ. S. Gregorius Nazianzenus Sacramentorum Ministros comparat cum sigillo quod insculptam Imperatoris imaginem habet. (*Orat. de Bapt.*) Eisdem S. Augustinus confert, modo cum agricola qui solo mandat semina; modo cum canali quo devehitur aqua; modo, si mali sint, cum loco immundo per quem transmittitur lumen. (*Lib. 3. contra Cresconium, cap. 8. -- Tract. 5. in Joan. -- Lib. 3. contra Donat. cap. 10.*) Atqui sigillum, ferreum sit vel aureum, imaginem nihilominus imprimit; agricola, licèt impius fuerit, nihil semini nocet; canalis, sive lapideus sit, sive cujuslibet alterius materiæ, fecundas in agrum aquas transfundit; denique loca immunda & sordida, luci quam transmittunt nihil splendoris & puritatis detrahunt; ad Sacramenti igitur integritatem perindè est, sive à sanctis, sive à corruptis Ministris perficiatur vel administretur.

Prob. 4°. Ratione. 1°. Sacramentorum una veraque causa est Deus, à quo vim omnem & efficaciam habent; Minister vero nudum est instrumentum, qui proindè materiam & formam adhibere potest, non gratiam quæ solius Dei est, efficere; non potest igitur instrumenti vitium & pravitas benignitatem causæ impedire aut Dei opus corrumpere Ministri improbitas.

2°. Si à Ministri sanctitate pendeat Sacramentum, nulla esse poterit in Fidelibus de accepto Baptismate securitas: quis enim ministrantium pietatem compertam & exploratam habere potest? *Quomodo, inquit Augustinus, securi erunt,*

si conscientia danus attenditur, quæ latet oculos accepturi? (Lib. 1. contra litteras Petiliani, n. 4. tom. 9. pag. 207.)

3°. Ex errore quem refellimus sequeretur; Fideles magis vel minus justos esse, prout à Ministris magis vel minus sanctis Sacramenta receperint. Si ex innocentia baptizantis, ait Augustinus, expectatur ut fiat innocentia, baptizati, tanto erit quisque innocentior, quanto innocentiorè à quo baptizetur, invenerit; & tanto ipse minus erit innocens, quanto & ille à quo baptizatur: & si fortè contra aliquem tenet odium qui baptizat, hoc & illi qui baptizatur imputabitur. (Ibid. Lib. 2. cap. 6. pag. 219.) Atqui hæc quàm absurda sint, nemo non intelligit; ergo, &c.

Solvuntur objecta.

Objiciebant Donatistæ 1°. varia Scripturæ loca, & maximè ista: *Ab immundo quid mundabitur?* (Eccli. 34. 4.) *Scimus quia peccatores Deus non audit.* (Joan. 9. 13.) *Non potest arbor mala... bonos fructus facere.* (Matth. 7. 18.) Undè concludebant Sacramenta ab improbis Ministris celebrata, prorsus nulla esse & irrita: alioquin, aiebant, posset immundus aliquem mundare, peccator à Deo audiri, & arbor mala bonos fructus facere; contrarium autem Scripturæ testantur.

Resp. Hæc Scripturæ loca in pravos alienosque sensus à Donatistis detorqueri solita, doctrinam nostram nequidem perstringere, si probè intelligantur. Primus locus facilè solvitur neque enim ab immundo Ministro, sed à Deo tanquam verà & unica gratiæ causâ, mundatur qui Sacramentum recipit. Secundi textus nulla est autoritas: non enim Christus ipse, sed cæcus ab eo sanatus loquitur. Præterea ad rem non pertinent: hoc unum quippè significat, Deum peccatores non audire;

ubi

ubi agitur de patrandis miraculis: quæ falsam doctrinam confirmant. Manifestum est enim cæcum his verbis Pharisæos refellere, qui Christum à quo sanatus fuerat, peccatorem esse per summum nefas asserbant. Nimirum si violati Sabbati, inquebar, reus esset; si adversus Deum loqueretur, numquid tantum miraculum Dei nomine & invocatione edidisset? Denique non improbum Ministrum, sed Christum ipsum in ejus nomine celebratur Sacramentum, audit Deus. Ad tertium respondeo Ministros, quantumvis improbos, non esse malas arbores, quatenus mera sunt Christi instrumenta, qui ipsorum manu vicariâ utitur, ut per Sacramenta suam hominibus gratiam largiatur.

Objiciebant 2°. inanes quasdam ratiunculas, quas hic breviter indicasse sufficiet: 1°. improbus homo membrum est diaboli, ac proindè Christi Minister esse non potest; 2°. gratiam quâ ipsi carent impii aliis conferre nequeunt; 3°. graviter peccat malus Minister, dum Sacramenta conficit: quis autem credat actionem malam esse posse gratiæ instrumentum?

Resp. hæc omnia facilè solvi. 1°. Nihil vetat hominem simul esse & membrum diaboli propter vitam ac mores, & Ministrum Christi propter acceptam ab eo & ab Ecclesiâ potestatem; maximè cum potestatem illam nequeant perditii mores extinguere. 2°. Minimè necesse est id residere in instrumentis, quod ipsorum virtute non efficitur; at vero Minister non alias in conferenda gratia partes habet, quàm instrumenti, neque ipsius gratiæ causa est, sed Deus; licet igitur gratiâ careat, illius à Deo largienda instrumentum esse potest. 3°. Impii Ministri Sacramenta conficientis actio, in Ministro quidem mala est, non autem ratione sui spectata. Materiam enim & formam conjungere bonum est, quamvis grande sit nefas eas jungendi potestatem cum pravis moribus exercere.

PARAGRAPHUS II.

An mortaliter peccat Minister qui lethalis peccati conscius, Sacramenta conficit vel dispensat.

Quæstionem hanc solvet sequens

PROPOSITIO.

Mortaliter peccat qui lethalis peccati sibi conscius, Sacramentum ex officio conficit vel dispensat.

Prop. 1°. ex Scriptura. Sacerdotes qui accedunt ad Dominum, sanctificentur, ne percutiat eos. (Exod. 19. 22.) Omnis homo qui accesserit de stirpe vestra ad ea quæ consecrata sunt ... in quo est immunditia, peribit coram Domino. (Levit. 22. 3.) Quæ gravis pœna grave crimen arguit: atqui si lethalis duntaxat immunditiæ reus, sine grandi scelere non potuit ad vetera Legis Mosaicæ Sacramenta accedere, quæ nostrorum imagines tantum & umbræ fuerunt, quanto sceleratius est ab eo Sacramenta nostra celebrari & dispensari! qui mortalis alicujus peccati sibi conscius est. Quanto magis, ait Paulus, putatis deteriora mereri supplicia, qui Filium Dei conculcaverit, & sanguinem Testamenti pollutum duxerit ... & Spiritui gratiæ contumeliam fecerit! (Hebr. 10. 29.) Quod sanè ii faciunt qui sanctissima novæ Legis Sacramenta, cum polluta sceleribus conscientia perficiunt vel administrant. Hinc illud Aqueusis Concilii an. 1585 monitum: Parochi omnesque alii, ad quos cujusvis Sacramenti administratio spectat, quàm diligentissimè videant, ne lethalis peccati labe infecti, dum aliorum salutem student, sibi æternæ sint damnationis ministri. (Tom. 15. Concil. pag.

Prob. 2°. Ratione. Minister Sacramenta conficiens vel dispensans, Christi Personam gerit, idque agit quod in Religione sanctissimum est: atqui Minister improbus non potest Christi Personam assumere, illudque tractare quo nihil est in Religione sanctius, quin gravem tum Christo, tum rebus sacris injuriam inferat; quin proinde mortaliter peccet; Quia, ait S. Thomas, hoc peccatum pertinet ad irreverentiam Dei & contaminationem Sacramentorum, quantum est ex parte ipsius peccatoris, ... consequens est quod tale peccatum ex genere suo sit mortale. (3. part. quæst. 64. art. 6. in corp.) Quapropter S. Carolus in actis Ecclesiæ Mediolanensis sic hortatur: Sacerdos ad Sacramenta ministranda vocatus, primum sollicitè & intimè recogitare debet, an alicujus peccati mortalis .... sibi conscius sit. Quod si reum se esse novit, prius sacramentali Confessione se expiare studebit; contritionem certè habere quàm diligentissimè curet. (Part. 4. tom. 1. pag. 408. Edit. Lugd. an. 1688.)

COROLLARIUM.

Ex iis quæ dicta sunt colligendum est, Diaconos gravis sceleris reos esse; si cum peccati mortalis conscientia, sacras solemnesque sui Ordinis functiones exercent: sacrilegii enim reus est quisquis Sacramentum indignè tractat. Subdiaconos à peccato mortali eximunt multi, quia eorum Ordinem ut Sacramentum non habent. Hæc autem ratio non satis firma est: ad peccandum enim mortaliter, functionem Ecclesiasticam indignè obeundo, nonne sufficit ut Ecclesiæ nomine exerceatur tanquam sacra? Nam quidquid hujusmodi est plurimum exigit reverentiæ: atqui subdiaconorum functio nomine Ecclesiæ exerceatur ut sacra, cum ad Eucharistiam conficiendam proximè inferviat; ita docent Natalis Alexander, (Lib. 2. art. 2. Regul. 10.) Habertus, &c. illud etiam collig-